

eul_wid: okg-bp

Πλούταρχος ὁ Χαιρωνεύς · Plutarch of Chaeronea

Comparison of Nicias and Crassus

Νικίου καὶ Κράσσου σύγκρισις

Period: Ῥωμαϊκή [Roman](#)

Dialect: Ἀττικίζουσα [Atticizing](#)

Domain: Φιλοσοφία [Philosophy](#)

Format: Πεζός [Prose](#)

Affiliation: [Platonist](#)

- ^{1 1} Ἐν δὲ τῇ συγκρίσει πρῶτον ὁ Νικίου πλοῦτος τῷ Κράσσου παραβαλλόμενος ἀμεμπτοτέραν ἔχει τὴν κτῆσιν. ἄλλως μὲν γὰρ οὐκ ἂν τις δοκιμάσειε τὴν ἀπὸ μετάλλων ἐργασίαν, ἥς τὰ πλεῖστα περαίνεται διὰ κακούργων ἢ βαρβάρων ὠνίων, δεδεμένων καὶ φθειρομένων ἐν τόποις ὑπόλοις καὶ νοσεροῖς παραβαλλομένη δὲ πρὸς τὰ Σύλλα δημιόπρατα καὶ τὰς περὶ τὸ πῦρ ἐργολαβίας, ἐπιεικεστέρα φανεῖται. ^[5]
- ^{1 2} ταύταις γὰρ ὁ Κράσσος ἀναφανδὸν ὡς τῷ γεωργεῖν ἐχρήτο καὶ τῷ δανεῖζειν· ἃ δ' ἔξαρνος ἦν ἐλεγχόμενος, ἐπὶ κέρδεσιν ἐν βουλῇ λέγειν καὶ τοὺς συμμάχους ἀδικεῖν καὶ γυναῖα περιῶν κολακεύειν καὶ συνεπικρύπτειν τοὺς πονηροὺς, τούτων αἰτίαν οὐδὲ ψευδῇ πώποτε Νικίας ἔλαβεν, ἄλλως δὲ διδοὺς καὶ προῖέμενος ἀργύριον ὑπὸ δειλίας τοῖς συκοφάνταις ἐχλευάζετο, πρᾶγμα ποιῶν Περικλεῖ μὲν ἴσως καὶ Ἀριστείδῃ μὴ πρέπον, αὐτῷ δ' ἀναγκαῖον, οὐκ εὖ πεφυκότη πρὸς τὸ θαρρεῖν. ^[5]
- ^{1 3} ᾧ καὶ Λυκοῦργος ὕστερον ὁ ῥήτωρ ἐπαρρησιάσατο πρὸς τὸν δῆμον, αἰτίαν ἔχων ἐξωνεῖσθαι τινὰς τῶν συκοφαντῶν· „ἦδομαι γάρ“ εἶπεν, „εἰ τοσοῦτον χρόνον πεπολιτευμένος παρ' ὑμῖν, διδοὺς πεφώραμαι πρότερον ἢ λαμβάνων. ^[5]
- ^{1 4} “ ἦν δὲ ταῖς δαπάναις πολιτικώτερος μὲν ὁ Νικίας, ἀναθήμασι καὶ γυμνασιαρχίαις καὶ διδασκαλίαις χορῶν φιλοτιμούμενος· ὣν δ' ὁ Κράσσος ἀνήλωσεν, ἐστιάσας ἅμα τοσαύτας μυριάδας ἀνθρώπων, εἶτα θρέψας πάλιν, οὐδὲν ἦν μέρος ἃ Νικίας ἐκέκτητο σὺν οἷς ἀνήλωσεν, ὥστε θαυμάζειν εἴ τινα λέληθε τὸ τὴν κακίαν ἀνωμαλίαν εἶναί τινα τρόπου καὶ ἀνομολογίαν, ὁρῶντα τοὺς αἰσchrῶς συλλέγοντας εἶτ' ἀχρήστως ἐκχέοντας. Περὶ μὲν οὖν τοῦ πλούτου τοσαῦτα· τοῖς δὲ πολιτεύμασι τοῦ μὲν Νικίου πανοῦργον οὐδὲν οὐδ' ἄδικον οὐδὲ βίαιον πρόσσεστιν οὐδὲ θρασύτης, ἀλλ' ἐξηπατᾶτο μᾶλλον ὑπ' Ἀλκιβιάδου, καὶ τῷ δήμῳ προσήει μετ' εὐλαβείας. ^[5]
- ^{2 2} τοῦ δὲ Κράσσου πολλὴν μὲν ἐν ταῖς πρὸς ἔχθραν καὶ φιλίαν μεταβολαῖς ἀπιστίαν καὶ ἀνελευθερίαν κατηγοροῦσι, βία δ' οὐδ' αὐτὸς ἠρνεῖτο τὴν ὑπατείαν μετιέναι, μισθωσάμενος ἄνδρας τοὺς Κάτωνι καὶ Δομιτίῳ τὰς χεῖρας προσοίσοντας.

^{2 3}

ἐν δὲ τῇ περὶ τῶν ἐπαρχιῶν ψηφοφορία τοῦ δήμου πολλοὶ μὲν ἐτρώθησαν, ἔπεσον δὲ τέσσαρες, αὐτὸς δ'—ὅπερ ἡμᾶς ἐν τῇ διηγῆσει παρελήλυθε—Λεύκιον Ἀννάλιον, ἄνδρα βουλευτὴν, ἀντιλέγοντα πύξ πατάξας εἰς τὸ πρόσωπον ἐξέβαλεν ἡμαγμένον.

2 4 ὥς δὲ περὶ ταῦτα βίαιος ὁ Κράσσος καὶ τυραννικός, οὕτως αὖ πάλιν ἐκείνου τὸ ψοφοδεὲς ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ἄτολμον καὶ τοῖς κακίστοις ὑφίμενον τῶν μεγίστων ἐπιλήψεως ἄξιον· ὁ δὲ Κράσσος ὑψηλὸς περὶ γε ταῦτα καὶ μεγαλόφρων, οὐ πρὸς Κλέωνα οὐδ' Ὑπερβόλους μὰ Δία τοῦ ἀγῶνος ὄντος, ἀλλὰ πρὸς τὴν Καίσαρος λαμπρότητα καὶ τρεῖς τοῦ Πομπηίου θριάμβους οὐχ ὑπείξας, ἀλλ' ἀντάρας ἐκατέρω τὴν δύναμιν, ἀξιώματι δὲ τῆς τιμητικῆς ἀρχῆς καὶ Πομπήιον ὑπερβαλόμενος. ^[5]

2 5 δεῖ γὰρ ἐπὶ μεγίστοις οὐ τὸ <ἀν> ἐπίφθονον, ἀλλὰ τὸ λαμπρὸν ἐν πολιτείᾳ λαμβάνειν, μεγέθει δυνάμεως ἐξαμαυροῦντα τὸν φθόνον.

2 6 εἰ δ' ἐξ ἅπαντος ἀγαπᾷς ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν, καὶ δέδιας Ἀλκιβιάδην μὲν ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐν δὲ Πύλῳ Λακεδαιμονίους, Περδίκκαν δ' ἐν Θράκῃ πολλὴν εὐρυχωρίαν ἢ πόλις ἔχει σχολῆς, ἐκ μέσου γενόμενον καθῆσθαι πλέκοντα τῆς ἀταραξίας αὐτῷ στέφανον, ὥς ἔνιοι σοφισταὶ λέγουσιν. ^[5]

2 7 ὁ μὲν γὰρ τῆς εἰρήνης ἔρως θεῖος ἦν ὥς ἀληθῶς, καὶ τὸ λῦσαι τὸν πόλεμον ἑλληνικώτατον πολίτευμα, καὶ τῆς πράξεως ἔνεκα ταύτης οὐκ ἄξιον Νικίᾳ παραβαλεῖν Κράσσον, οὐδ' εἰ τὸ Κάσπιον φέρων πέλαγος ἢ τὸν Ἰνδῶν ὠκεανὸν τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ προσώρισε. Πόλει μέντοι χρώμενον ἀρετῆς αἰσθανομένη καὶ κρείττονα ὄντα τῇ δυνάμει χώραν οὐ δοτέον τοῖς πονηροῖς, οὐδ' ἀρχὴν μὴ ἀρχ <ικοῖς> οὔσιν, οὐδὲ πίστιν ἀπιστουμένοις, ὅπερ ἐποίησεν ὁ Νικίας, τὸν Κλέωνα, μὴδὲν ὄντα πλέον ἐν τῇ πόλει τῆς ἀπὸ τοῦ βήματος ἀναισχυντίας καὶ κραυγῆς, αὐτὸς εἰς τὸ στρατηγεῖν καταστήσας. ^[5]

3 2 οὐκ ἐπαινῶ μὲν γὰρ ἐγὼ τὸν Κράσσον, ἐν τοῖς Σπαρτακείοις ἐπειχθέντα θάσσον ἢ ἀσφαλέστερον διαγωνίσασθαι· καίτοι φιλοτιμίας ἦν τὸ δεῖσαι, μὴ Πομπήιος ἐλθὼν ἀφέληται τὴν νίκην αὐτοῦ, καθάπερ ἀφείλετο Μετέλλου Μόμμιος τὴν Κόρινθον· τὸ δὲ τοῦ Νικίου παντάπασιν ἄτοπον καὶ δεινόν. ^[5]

3 3 οὐ γὰρ ἐλπίδας οὐδὲ ῥαστώνην ἐχούσης ἐξέστη τῷ ἐχθρῷ φιλοτιμίας καὶ ἀρχῆς, ἀλλὰ κίνδυνον ὑφορώμενος ἐν τῇ στρατηγίᾳ μέγαν, ἡγάπησε τὸ καθ' αὐτὸν ἐν ἀσφαλεῖ θέμενος προέσθαι τὸ κοινόν.

3 4 καίτοι ὅ γε Θεμιστοκλῆς, ἵνα μὴ φαῦλος ἄνθρωπος ἐν τοῖς Περσικοῖς καὶ ἄφρων στρατηγήσας ἀπολέσῃ τὴν πόλιν, ἀργυρίῳ τῆς ἀρχῆς ἀπέστησεν αὐτόν, καὶ Κάτων ὅτε μάλισθ' ἐώρα πράγματα καὶ κινδύνους ἔχουσιν ὑπὲρ τῆς πόλεως τὴν δημαρχίαν μετῆλθεν· ὁ δ' αὐτὸν ἐπὶ Μίνωαν καὶ Κύθηρα καὶ Μηλίους τοὺς ταλαιπώρους φυλάττων στρατηγόν, εἰ <δὲ> δέοι μάχεσθαι Λακεδαιμονίοις, ἀποδύμενος τὴν χλανίδα καὶ τῇ Κλέωνος ἀπειρία καὶ θρασύτητι ναῦς καὶ ὅπλα καὶ ἄνδρας καὶ στρατηγίαν ἐμπειρίας ἄκρας δεομένην παραδιδούς, οὐ τὴν ἑαυτοῦ προΐεται δόξαν, ἀλλὰ τὴν τῆς πατρίδος ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν. ^[5]

3 6 ὅθεν ὕστερον οὐχ ἐκὼν οὐδὲ βουλόμενος Συρακουσίοις πολεμεῖν ἠναγκάζετο, δοκῶν οὐ λογισμῷ τοῦ συμφέροντος, ῥαστώνῃ δὲ μᾶλλον καὶ μαλακίᾳ τὸ παρ' αὐτὸν ἀποστρεφεῖν Σικελίας τὴν πόλιν. ἐκεῖνο μέντοι μεγάλης ἐπιεικειᾶς σημεῖον, ὅτι δυσχεραίνοντα τὸ πολεμεῖν ἀεὶ καὶ φεύγοντα τὸ στρατηγεῖν οὐκ ἐπαύοντο χειροτονοῦντες ὥς ἐμπειρότατον καὶ βέλτιστον· τῷ δὲ Κράσσῳ παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἐφιεμένῳ στρατηγίας τυχεῖν οὐχ ὑπῆρξε, πλὴν ἐπὶ τὸν δουλικὸν πόλεμον ἐξ ἀνάγκης, Πομπηίου καὶ Μετέλλου καὶ Λευκόλλων ἀμφοτέρων ἀπόντων, καίτοι τότε τιμωμένῳ μάλιστα καὶ δυναμένῳ πλεῖστον. ^[5]

3 7

ἀλλ' ὥς ἔοικε καὶ τοῖς σπουδάζουσι περὶ αὐτὸν ἐδόκει κατὰ τὸν κωμικὸν (fr. adesp. 451 CAF III 493) ἀνὴρ ἄριστος εἶναι τᾶλλα πλὴν ἐν ἀσπίδι. καὶ <διὰ> τοῦτο Ῥωμαίους οὐδὲν ὤνησεν, ἐκβιασθέντας ὑπὸ τῆς φιλαρχίας αὐτοῦ καὶ φιλοτιμίας. ^[9]

3 8 Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ ἄκοντα Νικίαν ἐξέπεμψαν ἐπὶ τὸν πόλεμον, Ῥωμαίους δὲ Κράσσος ἄκοντας ἐξήγαγε, καὶ διὰ μὲν τοῦτον ἡ πόλις, ἐκεῖνος δὲ διὰ τὴν πόλιν ἠτύχησεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἔστιν ἐν τούτοις τὸν Νικίαν ἐπαινεῖν ἢ ψέγειν τὸν Κράσσον. ^[5]

4 1 ὁ μὲν γὰρ ἐμπειρία καὶ λογισμῷ χρησάμενος ἡγεμόνος ἔμφορος, οὐ συνηπατήθη ταῖς ἐλπίσι τῶν πολιτῶν, ἀλλ' ἔδεισε καὶ ἀπέγνω λήψεσθαι Σικελίαν· ὁ δ' ὥς ἐπὶ ῥᾶστον ἔργον τὸν Παρθικὸν ὀρμήσας πόλεμον, ἤμαρτε <μὲν>, ὠρέχθη δὲ μεγάλων, Καίσαρος τὰ ἐσπέρια καὶ Κελτοὺς καὶ Γερμανοὺς καταστρεφομένου καὶ Βρεττανίαν, αὐτὸς ἐπὶ τὴν ἕω καὶ τὴν Ἰνδικὴν ἐλάσαι θάλασσαν καὶ προσ <κατ> ἐργάσασθαι τὴν Ἀσίαν, οἷς Πομπήιος ἐπῆλθε καὶ Λεύκολλος ἀντέσχεν, ἄνδρες εὐμενεῖς καὶ πρὸς πάντας ἀγαθοὶ διαμείναντες, προελόμενοι δ' ὅμοια Κράσσῳ καὶ τὰς αὐτὰς ὑποθέσεις λαβόντες· ἐπεὶ καὶ Πομπηίῳ τῆς ἀρχῆς διδομένης ἡ σύγκλητος ἠναντιοῦτο, καὶ Καίσαρα μυριάδας τριάκοντα Γερμανῶν τρεψάμενον συνεβούλευεν ὁ Κάτων ἐκδοῦναι τοῖς ἡττημένοις καὶ τρέψαι τὸ μῆνιμα τοῦ παρασπονδήματος εἰς ἐκεῖνον, ὁ δὲ δήμος ἐρρώσθαι φράσας Κάτωνι πεντεκαίδεκα ἡμέρας ἔθυσεν ἐπινίκια καὶ περιχαρῆς ἦν. ^[10]

4 3 πῶς οὖν ἂν διετέθη καὶ πόσας ἔθυσεν ἡμέρας, εἰ Κράσσος ἐκ Βαβυλῶνος ἔγραψε νικῶν, εἴτ' ἐπελθὼν Μηδίαν, Περσίδα, Ὑρκανοὺς, Σοῦσα, Βάκτρα Ῥωμαίων ἐπαρχίας ἀπέδειξεν; „εἴπερ γὰρ ἀδικεῖν χρή“ κατὰ τὸν Εὐριπίδην (Phoeniss. 524), ἡσυχίαν ἄγειν μὴ δυναμένους μηδὲ χρῆσθαι τοῖς παροῦσιν ἀγαθοῖς εἰδότας, οὐ Σκάνδειαν οὐδὲ Μένδην ἐκκοπτέον, οὐδὲ φεύγοντας Αἰγινήτας ἀπολελοιπότας τὴν ἑαυτῶν ὥσπερ ὄρνιθας εἰς ἑτέραν ἀποκεκρυμμένους χώραν ἐκθηρατέον, ἀλλὰ πολλοῦ τιμητέον τὸ ἀδικεῖν, μὴ ῥαδίως μηδ' ἐπὶ τοῖς τυχοῦσιν ὥς τι φαῦλον ἢ μικρὸν προἰεμένους τὸ δίκαιον. ^[10]

4 4 οἱ δὲ τὴν μὲν τῆς Ἀλεξάνδρου στρατείας ὀρμὴν ἐπαινοῦντες, τὴν δὲ Κράσσου ψέγοντες, οὐκ εὖ τὰ πρῶτα κρίνουσιν ἀπὸ τῶν τελευταίων. Ἐν δὲ ταῖς στρατηγίαις αὐταῖς Νικίου μὲν οὐκ ὀλίγα γενναῖα· καὶ γὰρ μάχαις πολλαῖς ἐνίκησε τοὺς πολεμίους, καὶ τοῦ λαβεῖν Συρακούσας ὀλίγον ἐδέησε, καὶ πάντα δι' αὐτὸν οὐκ ἔπταισεν, ἀλλὰ καὶ νόσον ἂν τις αἰτιάσαιτο καὶ φθόνον τῶν οἴκοι πολιτῶν.

5 2 Κράσσος δὲ διὰ πλῆθος ἀμαρτημάτων οὐδὲ τῇ τύχῃ τι χρηστὸν ἀποδείξασθαι παρήκεν, ὥστε θαυμάζειν αὐτοῦ τὴν ἀβελτερίαν, οὐ τῆς Πάρθων δυνάμεως ἡττηθεῖσαν, ἀλλὰ τῆς Ῥωμαίων εὐτυχίας περιγενομένην. Ἐπεὶ δ' ὁ μὲν μηδενὸς τῶν ἀπὸ μαντικῆς καταφρονῶν, ὁ δὲ πάντα ὑπερορῶν, ὁμοίως ἀπώλοντο, χαλεπὴ μὲν ἐν τούτοις ἡ ἀσφάλεια καὶ δύσκριτος· ἐπιεικέστερον δ' αὐτῆς τοῦ παρανόμου καὶ αὐθάδους τὸ μετὰ δόξης παλαιᾶς καὶ συνήθους δι' εὐλάβειαν ἀμαρτανόμενον. ^[5]

5 4 Περὶ μέντοι τὴν τελευταίαν ἀμεμπτότερος ὁ Κράσσος, οὐ παραδοὺς ἑαυτὸν οὐδὲ δεθεὶς οὐδὲ φενακισθεὶς, ἀλλ' εἴξας τοῖς φίλοις δεομένοις καὶ παρασπονδηθεῖς ὑπὸ τῶν πολεμίων· ὁ δὲ Νικίας αἰσχροῦς καὶ ἀκλεοῦς ἐλπίδι σωτηρίας ὑποπεσὼν τοῖς πολεμίοις, αἰσχίονα ἑαυτῷ τὸν θάνατον ἐποίησεν. ^[5]